

III

(Förberedande rättsakter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

445:e PLENARSESSION DEN 28–29 MAJ 2008

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Miljövänlig produktion”

(2008/C 224/01)

Den 16 februari 2007 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande om

”Miljövänlig produktion”.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som berett ärendet, antog sitt yttrande den 6 maj 2008. Föredragande var **Anna Maria Darmanin**.

Vid sin 445:e plenarsession den 28–29 maj 2008 (sammanträdet den 29 maj) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande enhälligt:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén stöder eftertryckligt initiativ för utveckling av en gemenskapspolitik för hållbar produktion och konsumtion som är helt integrerad i andra politikområden i EU med syftet att:

— **vända möjliga utmaningar till möjligheter så att EU:s industri blir konkurrenskraftig** på världsmarknaden. Detta kan uppnås genom att man inför miljövänliga produktionsmetoder som bygger på ekologiska produkter och tjänster som konsumenter över hela EU lätt kan identifiera.

— **utveckling av en ”grön marknad”** för att säkerställa att dessa produkter och tjänster överensstämmer med tydliga, gemensamma definitioner och verkligen finns att tillgå i alla medlemsstater,

— **göra den europeiska allmänheten mer medveten** om en ansvarskännande och ”ekointelligent” konsumtion och behovet av miljövänligare konsumtionsmönster genom en kraftig satsning på information och utbildning redan i grundskolan.

— **välja ett mer strategiskt angreppssätt** för att påverka beslutsprocessen i företagen och bland politiker, konsumenter och den stora allmänheten, och säkerställa en enhetlig gemenskapsram som undviker den fragmentering av marknaden som orsakas av skiljaktiga och vilseledande rekommendationer och reklambudskap om de miljövänliga

egenskaperna hos dessa produkter och tillhörande produktions- och distributionssystem,

— **säkerställa konsumenternas möjlighet att välja** samt se till att tillverkare/distributörer förbinder sig att respektera miljönormer och att produkter som släpps ut på marknaden uppfyller kraven på miljömässig hållbarhet,

— **säkerställa att ansvaret** för en hållbar konsumtionspolitik **vad gäller beslutsfattande och genomförande** delas mellan alla berörda parter och det civila samhällets organisationer: tillverkare, distributörer, konsumenter, lärare, offentliga myndigheter, miljö- och konsumentorganisationer och arbetsmarknadens parter.

1.2 Kommittén rekommenderar att man fastställer definitioner för begreppen ”ekologiska produkter/ekologiska tjänster” och ”ekologisk konsumtion” inom ramen för hållbar utveckling och konsumtion. De ska **gälla i hela EU och godkännas globalt** och bygga på miljökriterier, indikatorer och standarder som ger utrymme för innovation och förbättringar.

1.3 Vi uppmanar **den europeiska industrin** och systemen för distribution och tjänster att **klart och tydligt förbinda sig att följa** ett sektorsbaserat integrerat synsätt **med en tidsplan med kontrollerbara mål** och som bör rymma de tre pelarna inom hållbar utveckling – miljö, ekonomi och sociala frågor. Miljökraven bör vägas in redan från produkternas utformningsfas och under hela livscykeln, och ribban vad gäller kvalitet, innovation och kundtillfredsställelse bör ständigt höjas.

1.4 Kommittén föreslår att företag och offentliga och privata organ i högre grad gemensamt använder tillgängliga gemenskap-instrument och nationella instrument för att **maximera forskningen om ren teknik och rena produkter**.

1.5 Kommittén vill framhålla behovet av att öka och **påskynda den tekniska standardiseringen** av miljövänliga produkter och produktionsprocesser.

1.6 Vi efterlyser säkra kriterier och enhetliga minimikrav på hela den inre marknaden vad avser **system för märkning** av miljövänliga produkter. Syftet är att säkerställa rättvisa villkor vad gäller miljövänliga konsumentval, enhetliga kontroller i hela EU och respekt för principen om fri rörlighet för verkligt miljövänliga produkter. Den europeiska miljömärkningen (miljöblomman) bör marknadsföras ytterligare och bör kunna existera vid sidan av nationella och sektorsvisa märkningssystem.

1.7 Kommittén anser det viktigt att stärka **"produktdimensionen" i miljöledningssystemen**, för att främja spridningen till producenter och distributörer och göra den bättre anpassad till förvaltningssystemen vid de lokala myndigheterna och för att underlätta synergieffekter med andra instrument för främjande av hållbar utveckling.

1.8 Enligt kommittén bör man stödja **spridningen av EMAS** (gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning). Detta kan ske genom finansiella och skattemässiga åtgärder, förenklad administration, PR- och marknadsföringsinitiativ, erkännande av EMAS som bästa standard, också internationellt, samt åtgärder för att hjälpa småföretag att gradvis införa systemet.

1.9 Det är viktigt att **produktens prestanda bedöms i sin helhet**, dvs. inte enbart på grundval av miljökritier utan också andra viktiga aspekter som ekonomiska och säkerhetsmässiga prestanda för både konsumenter och tillverkare, funktionalitet och hälsoskydd, rationell användning av resurser och material, logistik, innovativa egenskaper, marknadsföring, produktens förmåga att bredda konsumenternas valmöjligheter, livscykel och sociala aspekter.

1.10 Vi rekommenderar att man främjar utvecklingen av **miljövänlig offentlig upphandling** genom följande åtgärder: fastställande av tekniska specifikationer för "gröna" produkter, där man börjar med dem som har bästa miljöpåverkan, inkludering av kostnaden för produktens eller tjänstens livscykel i specifikationerna, uppläggning av en databas för ändamålet på Internet, uppdatering av EG-direktiv om offentlig upphandling genom inkludering av hänvisningar till standarder, miljöledningssystem, miljömärkning och ekodesign, och slutligen offentliggörande av nationella handlingsplaner för införande av miljövänlig upphandling.

1.11 Kommittén betonar åter vikten av att använda artikel 153 i EG-fördraget som **rättslig grund**, eftersom den är bäst lämpad att **säkerställa en hög skyddsnivå för konsumenterna**

samt garantera deras rätt till fullständig, korrekt, lämplig och begriplig information i rätt tid.

1.12 En möjlig väg till självreglering skulle enligt kommittén kunna vara att **utarbета en uppförandekod** som den i direktiv 2005/29/EG, för att undvika missbruk av miljöargument i reklamen och under alla förhållanden undvika vilseledande reklam. Denna bör gå hand i hand med miljöavgifter och lagstiftning. EESK föreslår att miljöinformationen ska grundas på tillförlitlig och erkänd märkning.

1.13 Kommittén ställer sig positiv till en rättslig prövning som är tillgänglig för alla och till att det utses utomrättsliga **övervaknings- och konfliktlösningsorgan** för konsumenter. Dessa organ ska vara flexibla, effektiva, billiga och trovärdiga, för att säkerställa att produkternas miljönormer uppfylls och att produkter som släpps ut på marknaden respekterar principerna om miljömässig hållbarhet.

1.14 Med hänvisning till den fragmentering av lagstiftningen som utmärker såväl kraven på konsumentinformation som kraven på hållbara produkter anser vi att man snarast måste börja utarbета en enda, väl definierad ram i form av en **"Europeisk stadga för hållbar konsumtion och produktion på inre marknaden"**.

2. Det nuvarande regelverket och framtidsutsikter

2.1 Syftet med gemenskapsprogrammet för tilldelning av miljömärke ⁽¹⁾ är att marknadsföra produkter med ringa miljöpåverkan och förse konsumenterna med exakt och vetenskapligt korrekt information. Märket ska dock inte användas på livsmedel och drycker, farmaceutiska produkter, medicintekniska produkter ⁽²⁾ eller farliga eller giftiga produkter och ämnen ⁽³⁾.

2.1.1 Utformning, produktion, distribution och konsumtion av miljövänliga produkter utgör en integrerad del av gemenskapens miljöpolitik som definieras i de mål och prioriteringar i sjätte miljöhandlingsprogrammet ⁽⁴⁾ som ska uppnås senast 2010. I detta program, om vilket kommittén har uttalat sig vid ett flertal tillfällen, beskrivs i detalj vilka åtgärder som bidrar till upprättandet av strategin för hållbar utveckling.

2.1.2 Bland de viktigaste gemenskapsinitiativen i frågan intar en integrerad produktpolicy ⁽⁵⁾ – om vilken kommittén har avgivit ett yttrande ⁽⁶⁾ – en viktig plats. Den rör alla produkter och tjänster med miljöpåverkan.

2.1.3 För att den integrerade produktpolicy ska bli verkingsfull måste producenterna uppmanas att tillverka mer miljövänliga produkter och konsumenterna att köpa dem. Följande åtgärder skulle kunna vidtas i detta syfte:

— Skattemässiga åtgärder för att främja mer miljövänliga produkter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1980/2000 av den 17 juli 2000 om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke.

⁽²⁾ Direktiv 93/42/EEG.

⁽³⁾ Direktiv 67/548/EEG.

⁽⁴⁾ KOM(2001) 31 slutlig.

⁽⁵⁾ KOM(2003) 302 slutlig och grönboken KOM(2001) 68 slutlig.

⁽⁶⁾ EUT C 80, 30.3.2004.

- Beaktande av miljöaspekter vid beslut om offentlig upphandling⁽⁷⁾.
- Främjande av "livscykelerspektiv".
- Integrering och främjande av frivilliga verktyg som miljömärkning, EMAS, miljödeklarationer, miljövänlig offentlig upphandling, m.m.
- Tillhandahållande av nödvändig information för att konsumenterna ska kunna göra "medvetna produktval" när det gäller inköp, användning och bortskaffande.

2.1.4 Ett annat positivt framsteg var införandet av ett nytt regelverk för kraven vad gäller ekodesign av energianvändande produkter, som regleras av ett ramdirektiv från 2005⁽⁸⁾.

2.1.5 Vad gäller tillämpningen ska de första bestämmelserna enligt ramdirektivet börja gälla 2008. Just nu behandlas åtgärder rörande 20 produktgrupper (bland annat belysning, datasystem och tvättmaskiner). För 14 av dessa (bland annat gatu- och kontorsbelysning) bör åtgärder kunna fastställas i slutet av 2008, och för övriga produkter, som bostadsbelysning, är målet 2009.

2.1.6 I det sjätte miljöhandlingsprogrammet⁽⁹⁾ anges fem huvudlinjer för strategiska insatser: förbättrat genomförande av befintlig lagstiftning, integrering av miljöfrågor i övriga politikområden, samarbete med marknaden, åtgärder för att göra människor delaktiga genom att hjälpa dem att ändra sitt beteende och styra deras efterfrågan mot miljövänligare produkter samt beaktande av miljön i beslut om regional styrning och planering av markanvändningen.

2.1.7 Rent allmänt definieras "hållbar produktion och utveckling" i EU:s strategi för hållbar utveckling, som reviderades av Europeiska rådet 2006, som en nyckelutmaning som ska tacklas genom att den ekonomiska och sociala utvecklingen inriktas mot former som är förenliga med ekosystemen. Där föreslås också en ny handlingsplan på detta område.

2.1.8 2007 års rapport om genomförandet⁽¹⁰⁾ visar att hållbar konsumtion och produktion är svår att mäta på ett tillförlitligt och heltäckande sätt. Även om antalet hållbara produkter och tjänster på marknaden snabbt tycks öka, beräknas besparingarna vad gäller energikostnaderna uppgå till ca 60 miljarder euro per år. Antalet miljömärkta produkter är dock fortfarande tämligen få, precis som antalet EMAS-registrerade företag. Endast fjorton medlemsstater har antagit nationella planer för miljövänlig upphandling och endast 21 har slutfört färdplanen för genomförandet av handlingsplanen för miljöteknik⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ KOM(2002) 412 slutlig, 17.7.2002 och direktiv 2004/18/EG, 31.3.2004.

⁽⁸⁾ Direktiv 2005/32/EEG (EUT L 191, 22.7.2005), beslut 2000/729/EEG, beslut 2000/730/EG och beslut 2000/731/EG (EGT L 293, 22.11.2000).

⁽⁹⁾ EGT L 242, 10.9.2002.

⁽¹⁰⁾ Rapport om strategin för hållbar utveckling 2007.

⁽¹¹⁾ Se fotnot 18.

2.2 På området teknisk standardisering vidtogs å andra sidan för någon tid sedan åtgärder för att integrera miljöaspekter i de nya tekniska standarderna, och en miljöram inrättades inom Europeiska standardiseringskommittén (CEN), inom vilken CEN:s tekniska organ kan behandla miljöspecifikationer. När en standard ingår i den "nya strategin" förmodas den överensstämma med de grundläggande kraven i motsvarande EU-direktiv. Ytterligare framsteg på området gjordes i och med antagandet av miljöcertifieringsordningen ISO 14001.

2.3 Den 10 oktober 2007 offentliggjorde Europeiska miljöbyrån sin fjärde rapport om Europas miljö⁽¹²⁾ och ägnade ett helt kapitel åt "Hållbar konsumtion och produktion".

2.4 I 2007 års rapport om framstegen inom Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning framhöll kommissionen vidare att klimatförändringarna, miljöinnovation, energieffektivitet, förnybara energikällor och energimarknaderna är mycket viktiga frågor.

2.5 Slutligen uppmärksammade Europeiska rådet den 8–9 april 2007 särskilt miljön och klimatförändringen, medan rådet (miljö) i februari 2007 betonade komplementariteten mellan EU:s strategi för hållbar utveckling och Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning samt det viktiga bidrag som Lissabonstrategin lämnar vad gäller det prioriterade målet inom strategin för hållbar utveckling. Man upprepade också kravet på att integrera miljöaspekterna i alla politikområden. Denna allmänna inriktning betonades kraftigt av Europeiska rådet i december 2007⁽¹³⁾.

2.6 I kommissionens arbetsprogram för 2008⁽¹⁴⁾ anges tydligt att ett av de viktigaste målen är att sätta medborgarna i centrum för EU-projektet. Först och främst ska en utvärdering göras av den sociala situationen tillsammans med en översyn av den inre marknaden, där man stadigvarande uppmärksammar kravet på att EU-medborgarna ska få mesta möjliga fördelar av inre marknaden.

2.7 EESK har ofta begärt att artikel 153 i EG-fördraget ska användas som rättslig grund⁽¹⁵⁾, eftersom den är avsedd att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå och främja konsumenternas rätt till fullständig⁽¹⁶⁾, korrekt, tydlig, lämplig, begriplig information i rätt tid.

2.7.1 Vad gäller sekundärrätten regleras konsumenternas rätt till information av direktiv 2005/29/EG⁽¹⁷⁾ om "otillbörliga affärsmetoder" som skulle kunna skada konsumenternas ekonomiska intressen. I bilagan till direktivet räknas en rad affärsmetoder upp som utan en bedömning från fall till fall kan anses otillbörliga, bland annat att "uppvisa en förtroendemärkning, kvalitetsmärkning eller motsvarande utan att ha erhållit det nödvändiga tillståndet".

⁽¹²⁾ ISBN 978-92-9167-932-4- EEA, Köpenhamn, 2007.

⁽¹³⁾ Europeiska rådet i Bryssel den 14 december 2007.

⁽¹⁴⁾ KOM(2007) 640 slutlig.

⁽¹⁵⁾ EUT C 108, 30.4.2004.

⁽¹⁶⁾ EUT C 175, 27.7.2007 och EUT C 44, 16.2.2008.

⁽¹⁷⁾ Direktiv 2005/29/EG (EUT L 149, 11.6.2005).

2.8 Kommittén är emellertid övertygad om att det föreligger en viss fragmentering av EU-lagstiftningen vad gäller de grundläggande kraven på konsumentinformation samt kraven på hållbara produkter. Vi anser det viktigt att utarbeta en "Europeisk stadga för hållbar konsumtion och produktion på inre marknaden".

2.8.1 Skulle det visa sig att genomförandet av stadgan – och de självreglerande koderna i direktiv 2005/29/EG – är otillräckliga anser kommittén att andra lösningar bör undersökas, t.ex. en mer omfattande harmonisering eller inrättande av ett specifikt gemenskapssystem av operativ art.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén anser att det är viktigt att börja med **klara och tydligt avgränsade definitioner** av begrepp som "hållbar produkt", "hållbar design, produktion och distribution" och "hållbar konsumtion" för att övervaka respekten i EU och EES för lagstiftning, regelverk och frivilliga bestämmelser som hänvisar till sådana definitioner i de olika medlemsstaterna och regionerna.

3.2 Dessa definitioner, som ska antas internationellt, är inte statiska utan ska helt naturligt **fortlöpande förbättras**. Vi anser emellertid att de måste **kompletteras med följande**:

— Ett paket med **miljöindikatorer** ⁽¹⁸⁾ för att registrera framsteg vad gäller de olika tröskelvärdena, vilket gör det möjligt att bedöma hållbarheten i produktionssystem, produkter, tjänster och distributionssystem.

— **Tekniska gemenskapsstandarder** (eventuellt kopplade till ISO-standarderna) med fullständig integrering av miljöaspekterna i EU:s standardiseringsprocess, vilket kommittén betonat vid ett flertal tillfällen ⁽¹⁹⁾, som ska gälla produkter, produktionssystem, distributionssystem och tjänster, i enlighet med riktlinjerna i tillhörande gemenskapsdirektiv ⁽²⁰⁾.

3.2.1 Enligt kommittén är de definitioner som föreslås ovan tillsammans med lämpliga indikatorer och standarder avgörande för en effektiv gemenskapspolitik som kan förmå medvetna konsumenter att tänka "hållbart" och göra hållbara val som är förenliga med en miljövänlig produktionsprocess.

⁽¹⁸⁾ T.ex. FN:s indikatorer för hållbar utveckling: ramar och metoder (1996).

⁽¹⁹⁾ EUT C 48, 21.2.2002., s. 112; EUT C 117, 30.4.2004; EUT C 74, 23.3.2005.

⁽²⁰⁾ Sedan 2006 har Cenelec hållit på att utveckla en databas on-line över de miljöaspekter som ryms i Cenelec-standarderna. Sedan början av 2007 har CEN arbetat med ett utbildningsprogram om upptagningen av miljöstandarder i CEN-standarderna.

3.3 Kommissionen har själv framhållit följande: "EU:s **industri** är redan väl rustad för att bygga vidare på sin starka ställning på marknaden för nya produkter, tjänster och processer som grundar sig på ny miljöteknik. De europeiska företagen har dessutom blivit alltmer medvetna om miljöfrågorna som en aspekt av företagets samhällsansvar" ⁽²¹⁾.

3.3.1 Kommittén ställer sig bakom de tre utvecklingsområden som fastställts på detta område: att stimulera utveckling och marknadsföring av energieffektiva tekniska lösningar, produkter och tjänster med låga koldioxidutsläpp, att skapa en dynamisk inre marknad samt att utveckla globala marknader för energieffektiva tekniska lösningar, produkter och tjänster.

3.3.2 Kommittén upprepar här sin ståndpunkt från ett nyligen utarbetat yttrande: "Vetenskapliga och tekniska toppresentationer och en omsättning av dessa i en konkurrenskraftig ekonomi är avgörande förutsättningar för att vi ska kunna trygga vår framtid – t.ex. när det gäller energi- och klimatproblematiken – behålla och förbättra vår nuvarande position i den globala miljön och inte äventyra utan bygga ut den europeiska sociala modellen" ⁽²²⁾.

3.3.3 Enligt kommittén krävs en mer integrerad strategi för att klara de svårigheter och hinder som är förbundna med ett gemensamt, samordnat utnyttjande av alla tillgängliga finansiella instrument ⁽²³⁾ på europeisk, nationell, regional och lokal nivå och hos individuella operatörer för utvecklingen av ren, effektiv teknik och innovativa tillämpningar som kan leda till processer, produkter och tjänster med hög grad av hållbarhet.

3.3.4 Kommittén anser att ett för de olika generaldirektoraten gemensamt initiativ för samordning och teknisk assistans är nödvändigt för att optimalt utnyttja de tillgängliga instrumenten på gemenskapsnivå, europeisk nivå och nationell nivå i syfte att öka de miljöskyddsinsatser inom **forskning och innovation** som såväl företag som offentliga och privata organ gör inom ramen för ett europeiskt område för forskning och innovation.

3.3.5 Som kommittén ⁽²⁴⁾, kommissionen, rådet och parlamentet har hävdad vid flera tillfällen är det viktigt att minska den byråkrati som bromsar verksamheten vid företagen (särskilt små och medelstora företag) för att frigöra deras ekonomiska och sociala potential och inrikta den på hållbar modernisering av produktion, organisation och strukturer.

⁽²¹⁾ KOM(2007) 374 slutlig, 4.7.2007.

⁽²²⁾ EUT C 325, 30.12.2006.

⁽²³⁾ Det finns ett flertal tillgängliga europeiska och internationella instrument (sjunde ramprogrammet, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation, Life, strukturfonderna, EIB, i2i-initiativet, Eureka, Leedsprogrammet inom OECD, Europarådets utvecklingsbank m.m.), men en gemensam användning av dem försvåras av skillnader i praxis och förfaranden, av tidsförskjutningar vad gäller aktiveringen och omfattande problem vad gäller "simultaneous engineering" (samtidig projektplanering) mellan de olika kategorierna av insatser.

⁽²⁴⁾ Se EESK:s yttrande EUT C 120, 16.5.2008, s. 66, 19.12.2007, föredragande: Antonello Pezzini.

3.4 År 1997 lanserade EU systemet med miljömärkning för produkter för att främja miljövänlig produktion. Det utsträcktes senare till tjänster och har med åren vuxit. Det omfattar också offentliga miljömärken med flera kriterier som gäller för grupper av produkter eller tjänster ⁽²⁵⁾.

3.4.1 Enligt kommittén kan denna situation skapa förvirring bland producenter och framför allt bland europeiska konsumenter. Vi anser att lösningen är ett förenklat system med gemensamma minimikrav på EU-nivå, med obligatorisk registrering och kontroll av märkningen av ett oberoende certifieringsorgan.

3.4.2 Märkningen på EU-nivå bör inte konkurrera med utan användas parallellt med nationell och sektorsrelaterad märkning, som ibland är mer bekant för konsumenten än EU-märkningen. Det bör också ske en samordning på internationell nivå med märken som visat sig framgångsrika, till exempel Energy Star.

3.4.3 Det är ett absolut krav att märkningen är tillförlitlig och att konsumenterna har förtroende för den. För trovärdighetens skull bör därför fastställandet av standarderna för denna märkning och övervakningen av marknaden anförtros samtliga aktörer.

3.4.4 Det kan vara lämpligt att börja undersöka märkningen av produkter och tjänster för att fastställa deras koldioxidinverkan.

3.5 Det **frivilliga EMAS-systemet** gör det möjligt för parter som vill fästa uppmärksamheten på sina ökade miljöinsatser att delta i gemenskapens miljöledningssystem och miljörevisionssystem och därmed visa på sin vilja att efterleva miljöstandarder och att införa ett miljöledningssystem. I anslutning till detta system föreslår kommittén att man efter antagandet av ISO-standard 14001 ska ha möjlighet att förstärka "produktdimensionen" i miljöledningssystem för att underlätta större spridning bland producenter och distributörer och att anpassa standarden till processtyrning hos lokala myndigheter och öppna den för bättre samverkans effekter med hjälp av instrument som främjar hållbar utveckling.

3.5.1 Enligt kommittén vore det värdefullt att stödja spridningen av EMAS genom finansiella, skattemässiga, effektivitetsfrämjande och administrativa åtgärder samt genom PR- och marknadsföringsinitiativ. Dessutom bör EMAS godkännas som en modellstandard även på internationell nivå samtidigt som små och medelstora företag ges möjligheter att ansluta sig stegvis, särskilt när det gäller industriella kluster.

⁽²⁵⁾ Som exempel kan nämnas: Miljöblomman (en EU-logotyp i form av en blomma som används i hela EU), http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index_en.htm), Svanen (som främst används i Skandinavien), <http://www.svanen.nu/Eng/default.asp>), Blå ängeln (endast i Tyskland), http://blauer-engel.de/englisch/navigation/body_blaue_r_engel.htm) *Fair Flower* (som härrör från Nederländerna), <http://www.flowercampaign.org>). Det finns också offentlig märkning inriktad på en specifik miljöaspekt, bl.a. *Energy Star*. Det sprids också privata märken som det ekologiska IFOAM-märket (http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm).

3.6 Kommittén anser det vara av största grundläggande betydelse att **utveckla en "grön marknad" för produkter och tjänster** genom att införa en rad incitament och instrument som utformas på utbudssidan i syfte att främja innovation, och på efterfrågesidan i syfte att ge konsumenterna saklig information eller incitament att köpa miljövänligare produkter.

3.6.1 Med tanke på en konkurrenskraftig inre marknad bör **produktens prestanda** inte bara bedömas på grundval av miljökriterier utan också andra viktiga aspekter som ekonomiska prestanda för både konsumenter och tillverkare, säkerhetsmässiga prestanda, funktionalitet, rationell användning av resurser, logistik, marknadsföring, produktens egenskaper i ett hälso- och innovationsperspektiv, produktens förmåga att bredda konsumenternas valmöjligheter, livscykel och återvinning samt slutligen sociala aspekter.

3.6.2 Det är ytterst viktigt att det finns ett seriöst engagemang för stöd till forskning, utveckling och innovation inom sektorn för ekologisk produktion och ekologiska tjänster.

3.7 Enligt kommitténs förmenande kunde Europeiska standardiseringsorganisationen (CEN), Europeiska organisationen för standardisering inom elområdet (Cenelec) och Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) spela en viktig roll i utvecklandet av **tekniska standarder** när det gäller produkters miljömässiga hållbarhet ⁽²⁶⁾.

3.7.1 Kommittén har redan understrukit att "besluten om att främja användning av tekniska miljöstandarder inte bör fattas uppifrån-och-ned, utan snarare genom att miljövänliga produkter blir allmänt accepterade och medborgarnas och konsumenternas intressen och behov påverkas i denna riktning." ⁽²⁷⁾

3.8 På området för **offentliga kontrakt** är det viktigt att lyfta fram direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa offentliga kontrakt ⁽²⁸⁾ samt kommissionens tolkningsmeddelande om gemenskapslagstiftning med tillämpning på offentlig upphandling och möjligheterna att ta miljöhänsyn vid offentlig upphandling ⁽²⁹⁾.

3.8.1 Kommittén anser att sektorn för offentlig upphandling, som utgör ungefär 16 % av gemenskapens BNP, har en central roll för att främja spridningen av miljövänliga produkter. Därför förespråkar kommittén åtgärder som uppmuntrar kontraktsslutande myndigheter att tillvarata möjligheterna på området för miljövänlig offentlig upphandling.

⁽²⁶⁾ EUT C 74, 23.3.2005.

⁽²⁷⁾ Se fotnot 27.

⁽²⁸⁾ EUT L 134, 30.4.2004.

⁽²⁹⁾ KOM(2001) 274 slutlig, EUT C 333, 28.11.2001.

3.8.2 I den slutliga rapporten om miljövänlig offentlig upphandling i Europa 2006 ⁽³⁰⁾ nämns följande faktorer bland de huvudsakliga hindren för att förfarandet ska bli allmännare: högre kostnader för gröna produkter (särskilt som det saknas indikatorer för kostnaderna under den totala livscykel), svaga kunskaper om miljöfrågor och avsaknad av en lämplig och lättillgänglig elektronisk databas, otydliga kriterier och specifikationer för upphandling och oklara definitioner av och standarder för miljöprodukter, avsaknad av stöd från administrativa och politiska ledningsnivåer samt bristande instrument för informations-spridning och utbildning.

3.8.3 Därför rekommenderar kommittén följande: Att hållbara kriterier för gröna produkter tas fram med en noggrann förteckning över alla tillämpliga miljöspecifikationer, att kostnaden för produktens eller tjänstens totala livscykel ingår i specifikationerna, att en "europeisk databas för miljövänlig offentlig upphandling" ⁽³¹⁾ upprättas, att kraven i ISO-standard 14004 införs i EU:s direktiv om offentlig upphandling liksom även miljöledningssystem (EMS), Ecolabel-spårning och miljödesign, att nationella handlingsplaner för grön offentlig upphandling sprids bland allmänheten och att uppmärksamhet riktas till produkter med störst miljöpåverkan.

3.9 Konceptet "rättvis handel" är utbrett i hela Europa. Rättvis handel och etisk handel har varit föremål för största intresse i EESK under en längre tid och har även behandlats i detalj i yttrandet REX/196 ⁽³²⁾. Detta är enligt kommitténs förmenande nycklar till framgång när det gäller hållbar konsumtion.

3.10 **Utbildning är en nyckelfaktor i fråga om hållbar konsumtion**, och EESK understryker att den bör inledas redan i skolan. Konsumenterna bör även ha direkt tillgång till information om de produkter och tjänster de valt samt om produkternas möjliga miljöpåverkan. Det är också viktigt att informationen ges på ett sätt som väcker konsumenternas intresse och som därmed även är enkel att ta in och förstå.

3.11 EESK anser att gemenskapens lagstiftning om hållbar produktion och konsumtion bör befästas och förenklas i syfte att göra den mer lättförståelig och lättillgänglig för konsumenter och producenter. "Principen om 'mindre och bättre lagstiftning' bör omsättas i praktiken genom konsoliderade och enhetliga lagtexter som medför rättslig säkerhet och öppenhet för den industriella omvandlingsprocessen och som syftar till bättre skydd av resurser och miljö samt tillämpning av tekniskt hållbara innovationer som är konkurrenskraftiga på de internationella marknaderna." ⁽³³⁾

⁽³⁰⁾ Green Public Procurement in Europe 2006 – Conclusions and recommendations. Virage Milieu & Management bv, Korte Spaarne 31, 2011 AJ Haarlem, Nederländerna. <http://europa.eu.int/comm/environment/gpp>.

⁽³¹⁾ Här hänvisas även till den europeiska plattformen för livscykel hos miljöledning och miljöprodukter, -teknik och -tjänster.

⁽³²⁾ Etisk handel och konsumentgarantisystem. Föredragande: Richard Adams, EUT C 28, 3.02.2006.

⁽³³⁾ EUT C 120, 16.5.2008, s. 66. Föredragande: Antonello Pezzini.

3.12 I fråga om "gröna" produkter vore det skäl att **påskynda gemenskapsåtgärder som syftar till att förbjuda vilseledande reklam och orättvisa handelsmetoder.** ⁽³⁴⁾ Beteckningarna "eko" och "bio" används ofta som marknadsstrick i syfte att öka försäljningen av en produkt eller en tjänst trots att den i verkligheten inte skiljer sig från andra produkter eller tjänster och inte heller ger något mervärde.

3.12.1 I detta sammanhang tror kommittén att **uppförandekoder**, enligt direktiv 2005/29/EG, kan utgöra en särskilt viktig del av självregleringen i syfte att förebygga ogrundade miljövänlighetsargument i reklam. Härvid bör följande kriterier tillämpas:

- Reklam för miljövänliga produkter eller tjänster får inte i onödan skapa oro för miljöproblem eller utnyttja okunskapen på området.
- Reklam får inte uppmuntra beteenden som försvagar miljöskyddet eller okritiskt beskriva sådana beteenden.
- Reklam får inte vilseleda allmänheten om miljöpåverkan av den produkt som är föremål för reklamen, varken genom vilseledande uppgifter om denna påverkan eller genom att undanhålla information.
- Om en produkt eller en tjänst har konstaterats vara skonsam mot miljön får detta inte automatiskt överföras till att gälla övriga produkter eller tjänster som erbjuds av samma företag.
- Om produktens eller tjänstens miljövänlighet är beroende av särskilda förhållanden eller metoder i samband med användning eller konsumtion, eller om det bara gäller en del av produktens eller tjänstens livscykel, måste reklamen klargöra detta eller uppmana konsumenterna att informera sig i frågan.
- Användningen av miljöargument eller -slagord i reklamen måste bygga på kontrollerbara tekniska och vetenskapliga kriterier. På anmodan måste den som gör reklam kunna uppvisa nödvändiga fakta från ett oberoende organ eller en oberoende sakkunnig och påvisa att reklamen är saklig.
- Hänvisningar till ingredienser som lagts till i eller tagits bort från den produkt som är föremål för reklamen i syfte att höja produktens miljövärde måste vara tydliga och precisa i fråga om hur och i vilken mån produkten är miljövänligare.
- Användningen av tecken eller symboler för miljövänlighet får inte vara vilseledande eller leda till förvirring om vad de innebär. De får inte heller anspela på miljömärkning som används officiellt i särskilda länder, geografiska områden eller ekonomiska sektorer. Vittneskildringar och vittnen får användas till att propagera för miljövänliga aspekter i reklamprodukten endast i form av specifika och kontrollerbara påståenden som överensstämmer med principerna i femte strecksatsen.

⁽³⁴⁾ Direktiv 2005/29/EG (EUT L 149, 11.6.2005).

3.12.2 Kommittén anser att flexibla, effektiva och kostnadseffektiva **utomrättsliga organ för övervakning och medling i konsumentfrågor** bör förespråkas. Dessa kan svara för en trovärdig verksamhet genom att garantera att en produkt överensstämmer med miljöstandarder och att hållbara produkter på marknaden överensstämmer med de krav på miljömässig hållbarhet som styr konsumenternas val. Dessa organ får dock inte ersätta rättslig prövning, som bör vara tillgänglig för alla.

3.13 Kommittén fäster särskild vikt vid en **Europeisk stadga för hållbar konsumtion och hållbara produkter** i syfte att skydda konsumenternas rätt att välja miljövänliga produkter. I en sådan stadga bör följande aspekter ingå:

- Att fördela ansvaret för hållbar konsumtion på alla intressegrupper och organisationer i det civila samhället: producenter, distributörer, konsumenter, undervisningspersonal, offentliga myndigheter, konsument- och miljöorganisationer samt arbetsmarknadens parter.
- Att samordna politiken för hållbar produktion och konsumtion med övrig relevant gemenskapspolitik i samråd med konsument-, miljö-, näringslivs-, handels- och återförsäljarorganisationer samt andra intressegrupper.
- Att lägga huvudansvaret på europeiskt näringsliv och europeiska producenter för att göra hållbar konsumtion tillgänglig i så hög grad som möjligt under en produkts totala livscykel från början till slut, samt på distributions- och tjänstesektorerna.
- Att EU tar sitt ansvar för att utforma en samlad, tydlig, konsekvent och lättförståelig ram för all gemenskapslagstiftning på detta område, och att konsumenträtt framhålls tillsammans med användarvänliga och kostnadsfria medel för att garantera sådana rättigheter i praktiken.
- Att klarlägga delar av de befintliga rättigheterna som kan överföras till medlemsstaternas behörighetsområde.

- Att klarlägga delar av de befintliga rättigheterna som kan uppnås genom självreglering⁽³⁵⁾ bland privata intressenter, konsumentrepresentanter⁽³⁶⁾, miljöorganisationer⁽³⁷⁾ och företrädare för näringslivet.
- Att EU och medlemsstaternas regeringar åläggs ansvar för att främja dynamiska, kontrollerbara och enhetligt tillämpbara åtgärder för utformningen av miljövänliga produkter inom alla produktionssektorer, att tillförlitlig miljömärkning införs i hela EU, att miljöledningssystem ges spridning, att långtgående tekniska miljöstandarder som får internationellt erkännande utarbetas och genomförs, att specifika och bindande tekniska miljökrav införs inom offentlig upphandling, att vilseledande "grön" marknadsföring stävjas och att rättvis handel och internationellt samarbete för hållbar konsumtion gynnas.
- Att forskning och teknisk utveckling påskyndas och att innovativa tillämpningar på området för hållbar produktion och konsumtion införs både inom offentlig upphandling på gemenskapsnivå och i medlemsstaterna och inom privat handel, med målet att uppnå en andel på 3 % av BNP av sådan upphandling i enlighet med målen för ERA⁽³⁸⁾.
- Att informera, utbilda och fortbilda alla intressegrupper som berörs av hållbar konsumtion och att främja ökad kapacitet på området inom lämpliga förvaltningar och organisationer.
- Att ta fram allmänt tillgängliga indikatorer, metoder och databaser för att mäta framstegen avseende hållbar konsumtion på alla nivåer.
- Att främja forskningen om miljöförstörande konsumentbeteende, i syfte att klarlägga metoder att göra konsumtionsmönstren mer hållbara.

3.13.1 Med tanke på hur viktig frågan är, föreslår EESK att en konferens om den europeiska stadgan för hållbar konsumtion och produktion anordnas med medverkan av Europaparlamentet och Europeiska kommissionen.

Bryssel den 29 maj 2008

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁵⁾ Se punkterna 22 och 23 om det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning, EUT C 321, 31.12.2003.

⁽³⁶⁾ Under punkt 3.5 i EESK:s yttrande EUT C 120, 16.5.2005, s. 33 diskuterar kommittén de element som använts vid utformningen av en enhetlig syn på vad en sammanslutning som företräder konsumenterna är (EUT C 185, 8.8.2006).

⁽³⁷⁾ EESK stöder tanken på att främja det civila samhällets engagemang i frågor som berör hållbar utveckling. Jfr punkt 4.2.6 i EESK:s yttrande EUT C 120, 16.5.2005, s. 33 av den 12 december 2007.

⁽³⁸⁾ ERA (European Research Area): Europeiska forskningsområdet.